

Kalas Vivien

A vége felé közeledik a migrációs politika reformja

Az uniós tagországok állandó képviselőinek döntése nyomán a felek egy lépéssel ismét közelebb kerültek a közös migrációs és menekültpolitika megreformálásához, pontot téve egy immáron mintegy három és fél esztendeje húzódoó folyamat végére.

Az európai migrációs és menekültpolitika felülvizsgálata 2015 után vált kiemelt prioritássá a politikusok számára. Valódi előrelépést a 2019-ben hivatalba lépő Európai Bizottság (EB) 2020 őszén bemutatott migrációs és menekültügyi paktumról szóló javaslata jelentett.¹ Ennek keretében az EB egyrészről a hatékonyabb menekültügyi eljárások és a menedékjogra nem jogosult személyek gyorsabb kiszűrése érdekében kezdeményezett reformokat, másrészről a migrációs nyomás által leginkább sújtott országok tehermentesítése és az európai támogatás demonstrálása okán az úgynevezett rugalmas szolidaritás elvének bevezetését szorgalmazta. Az elképzelés szerint a nemzeteknek választási lehetőséget adtak volna, hogy a bevándorlók befogadásával, a visszatelepítéssel vagy más operatív teendővel kapcsolatos segítségnyújtással veszik ki a részüket a közös európai felelősségvállalásból. Amennyiben egy tagország életbe lépteti a szolidaritási mechanizmust, úgy az EB GDP- és népességarányosan valamennyi tagállam esetében megállapít egy számot, ahány emberről az adott államnak gondoskodnia kell átvállalás vagy visszaküldés formájában. Az embercsempészek elleni küzdelemben és a visszaküldések gördülékeny lebonyolításában megkerülhetetlen a harmadik országokkal való kooperáció, éppen ezért a Bizottság a paktumtervezetben nagy hangsúlyt fektetett az ezen államokkal való együttműködés javítására, megerősítésére is.

Az uniós migrációs politikát összesen öt, rendeletalkotásra irányuló javaslat újítaná meg. Ezek mindegyikét a rendes jogalkotási eljárás keretében kell elfogadnia a két társjogalkotó intézménynek, a tagállamok minisztereit tömörítő Tanácsnak és az Európai Parlamentnek (EP).² A Bizottság javaslatát

¹ Migráció és menekültügy: 2020. szeptember 23-án elfogadott dokumentumok az új migrációs és menekültügyi paktumról 2020.

² A rendes jogalkotási eljárás [é. n.].

az első olvasat követi, amikor is az EP a kezdeményezés elfogadásáról vagy módosításáról dönt, a Parlament álláspontjáról pedig azután a Tanács szavaz. A két testület egyetértése esetén a tervezet hatályba lép, egyébiránt a második, illetve harmadik olvasat következik. Az első olvasatot megelőzően az Európai Parlament intézményközi egyeztetést kezdeményezhet, amelyen az EP, a Tanács és az Európai Bizottság delegáltjai törekszenek a közös álláspont kialakítására. Az európai parlamenti képviselők a migrációs politika ügyében éltek is ezzel a lehetőséggel, feltételül szabták ugyanakkor, hogy a tárgyalások csak azután kezdődhetnek meg, miután a Tanács mind az öt javaslatra vonatkozóan megegyezésre jut.³

A tagországok közötti megosztottság miatt erre három évvel a paktum-tervezet bemutatása után került sor. A fő törésvonal az úgynevezett front-országok – az unió külső határain fekvő államok – és a tranzitországok között húzódott, amelyek se nem belépési pontok, se nem célállamok a bevándorlók számára, így a migrációs nyomás enyhébb rajtuk. A máig hatályban lévő dublini rendeletben foglalt első ország elvének értelmében az előbbi csoporthoz tartozók – Olaszország, Málta, Ciprus, Görögország, Spanyolország – kötelessége, hogy a területükre nagy számban érkező bevándorlók menedékkérelmét elbírálják.⁴ Nem véletlen, hogy ezen nemzetek a szolidaritást és a kötelező szétosztás szükségességét hangsúlyozták,⁵ míg mások – például a visegrádi országok és Ausztria – ellenezték a kvóták bevezetését.⁶ 2023 júniusában,⁷ illetve októberében a Tanács végül elfogadta a javaslatokra vonatkozó általános megközelítéseit,⁸ amelyek az intézmény álláspontját jelenítik meg, és a jogalkotási folyamatot hivatottak felgyorsítani. Noha az Európai Tanács ülésein az állam- és kormányfők a konszenzus kialakításának fontosságát foglalták bele következtetéseikbe, a miniszterek testületét ezek nem, mindössze a szerződésekben előírt minősített többség követelménye kötötte,⁹ így sikerült végül teljes egyetértés hiányában is megszavazni a dokumentumokat. Az Európai Parlament által várt intézményközi egyeztetések 2023 végén kezdődtek meg,

³ SORGI 2023.

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 604/2013/EU rendelete (2013. június 26.) egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról (átdolgozás) 2013.

⁵ KALAS 2020.

⁶ HEINCZ 2020.

⁷ Az Európai Unió Tanácsa 2023b.

⁸ Az Európai Unió Tanácsa 2023c.

⁹ KALAS 2023.

és még abban az évben sikerült is megállapodásra jutniuk.¹⁰ Az átvilágítások, valamint az adatbázis reformja, a menekültügyi eljárások egységesítése és a válsághelyzetekben alkalmazandó szabályok mellett a kötelező szolidaritásról is döntöttek a felek, amelynek kérdése volt – és talán még lesz is a jövőben – a legvitatottabb pontja a javaslatnak. Az elfogadott dokumentum alapján a Bizottság minden évben a következő esztendőre vonatkozóan megállapít majd egy számot a kötelező áttelepítésekre, valamint az azt kiváltandó anyagi hozzájárulások mértékére.¹¹ A nemzetek tehát eldönthetik, hogy bevándorlókat fogadnak be, vagy fizetnek helyette. Ezek nagysága egy évre nem lehet kevesebb, mint összesen harmincezer fő, illetve hatszázmillió euró. Ez alapján egy személy értéke húszezer eurót tesz ki. A migrációs nyomás erősödése esetén az EB ezeknél nagyobb számokat is meghatározhat, az egyes országokra eső kvótát pedig a terület GDP- és népességarányosan határozza meg.

Múlt héten ezt az egyezséget hagyták jóvá az állandó képviselők, ami előrevetíti a Tanács támogatását. Most az Európai Parlamenten a sor, hogy első olvasatban szavazzon a javaslatról, amelynek végső elfogadását még ebben a ciklusban szeretnék elérni.¹²

2024. február 14.

Felhasznált irodalom

A rendes jogalkotási eljárás [é. n.]. *Consilium*. Online: <https://consilium.europa.eu/hu/council-eu/decision-making/ordinary-legislative-procedure/>

Az Európai Parlament és a Tanács 604/2013/EU rendelete (2013. június 26.) egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról (átdolgozás) (2013). *HL*, L 180, 31–59. 2013. június 19. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0604>

Az Európai Unió Tanácsa (2023a): A Tanács és az Európai Parlament áttörést ért el az uniós menekültügyi és migrációs rendszer reformjában. *Consilium*, 2023. december 20. Online: <https://consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2023/12/20/the-council-and-the-european-parliament-reach-breakthrough-in-reform-of-eu-asylum-and-migration-system/>

¹⁰ Az Európai Unió Tanácsa 2023a.

¹¹ Council of the European Union 2024b.

¹² Council of the European Union 2024a.

- Az Európai Unió Tanácsa (2023b): Migrációs politika: a Tanács megállapodásra jutott a legfontosabb menekültügyi és migrációs jogszabályokról. *Consilium*, 2023. június 8. Online: https://consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2023/06/08/migration-policy-council-reaches-agreement-on-key-asylum-and-migration-laws/?fbclid=IwAR2CAcuPM4whA_NxT-4RQJsorp0mp5jRlrmGE9VKKbJ7DZ0n6mmmeFoTurrs
- Az Európai Unió Tanácsa (2023c): Migrációs politika: a Tanács megállapodott a válsághelyzetek kezelésével foglalkozó uniós jogszabállyal kapcsolatos megbízásról. *Consilium*, 2023. október 4. Online: https://consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2023/10/04/migration-policy-council-agrees-mandate-on-eu-law-dealing-with-crisis-situations/?fbclid=IwAR3f_FLW6OayRMwu_DFHgoqOgaYWtWE8KOUmtTl0x4W-3hNbXrWB94t0dYvY
- Council of the European Union (2024a): Asylum and Migration Reform: EU Member States' Representatives Green Light Deal with European Parliament. *Consilium*, 2024. február 8. Online: <https://consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/02/08/asylum-and-migration-reform-eu-member-states-representatives-green-light-deal-with-european-parliament/>
- Council of the European Union (2024b): *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on Asylum and Migration Management and Amending Council Directive (EC) 2003/109 and the Proposed Regulation (EU) XXX/XXX [Asylum and Migration Fund]–Letter to the Chair of the LIBE Committee of the European Parliament*. 2024. február 9. Online: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6365-2024-INIT/en/pdf>
- HEINCZ Barnabás (2020): Miről szól az EU új migrációs csomagja? *Mandiner*, 2020. szeptember 23. Online: https://mandiner.hu/belfold/2020/09/europai-unio-bizottsag-migracio-cso-mag#google_vignette
- KALAS Vivien (2020): Preparing for the New Pact on Migration and Asylum. *Nemzeti Közszołgálati Egyetem*, 2020. június 8. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2020/06/08/preparing-for-the-new-pact-on-migration-and-asylum>
- KALAS Vivien (2023): Lengyel-magyar vétó: pillanatkép az uniós migrációs politika reformjáról. *Ludovika.hu*, 2023. október 10. Online: <https://ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2023/10/10/lengyel-magyar-veto-pillanatkep-az-unios-migracios-politika-reform-jarol/>
- Migráció és menekültügy: 2020. szeptember 23-án elfogadott dokumentumok az új migrációs és menekültügyi paktumról (2020). *Európai Bizottság*, 2020. szeptember 23. Online: https://commission.europa.eu/publications/migration-and-asylum-package-new-pact-migration-and-asylum-documents-adopted-23-september-2020_hu
- SORGI, Gregorio (2023): EU Lawmakers Pressure Member Countries to Complete Migration Deal. *Politico*, 2023. szeptember 20. Online: https://politico.eu/article/eu-migration-deal-screening-pressure-european-countries/?fbclid=IwAR07MTpuUbmMxqzKQJskA_njs2zy1oX-F10eE—jvIEif2yR_ZTMjFErncPo